neemt, zelfs een stad als Amsterdam, die onder de wereldsteden niet eens meerekent, meer dan een half millioen inwoners heeft, en thans één stad meer inwoners telt dan in de dagen onzer vaderen het volk van een geheel land. Die ontzaggelijke saamhoopingen van menschenmassa's in onze steden, wier oppervlakte uren gaans beslaat, maakt, dat de kerk voor geheel andere toestanden staat en ook andere vormen moet aannemen dan in de dagen onzer vaderen.

Bovendien, en laat ons hierop ten slotte nog mogen wijzen, indien men aan het beginsel van één Kerk in elke burgerlijke gemeente in absoluten zin wil vasthouden, hoe zal men dan doen in Friesland, waar de burgerlijke gemeente niet één dorp, maar soms 12 à 13 dorpen omvat en een heele landstreek beslaat? De grenzen der burgerlijke en der kerkelijke gemeente dekken elkaar hier nergens; elke burgerlijke gemeente is in een aantal kerkelijke gemeenten gesplitst. En volkomen terecht, want de burgerlijke gemeente is zoo groot, dat de eenheid der Kerk in geographischen zin daar niet te handhaven zou zijn. En hoe zal men dan handelen, wanneer de expansiezucht onzer groote steden haar er toe drijft heele dorpen en voorsteden op te slokken, zooals Rotterdam, dat in korten tijd zijn bevolking verdubbelen zag; omdat het de grenzen van zijn stadsgebied door annexatie uitzette en Charlois, Delfshaven enz. veroverde. Vergeet niet, dat in al deze plaatsen van te voren reeds zelfstandige Kerken waren. Moeten deze Kerken nu plotseling, omdat de burgerlijke gemeente haar grenzen verandert, met de Kerk van Rotterdam saamsmelten? Indien het beginsel van de éénheid der plaatselijke Kerk absoluut door moet gaan, dan dient ook deze consequentie te worden getrokken; een scheidslijn is burgerlijk niet meer aan te wijzen; de huizen en straten loopen door; evenals verschillende olievlekken op een papier, wanneer ze zich uitzetten, ten slotte saamvloeien en één olievlek vormen, zoo zijn deze verschillende steden en dorpen op de kaart één geheel geworden, door geen plaatselijke grens meer gescheiden. En toch denkt niemand er aan, om deswege het zelfstandig bestaan van de Kerken te Kralingen, te Delfshaven, te Charlois op te heffen. Ze zijn nu feitelijk districtskerken geworden en zijn met de Kerk van oud-Rotterdam alleen classicaal verbonden. En indien dit volkomen geoorloofd en wettig is, — en niemand betwist dit — waar blijft dan het beginsel, dat in elke stad of burgerlijke gemeente maar één Kerk zou mogen bestaan?

Leestafel.

Dr. J. van Lonkhuyzen. *Argentinië. Een belangrijk land, ook voor Nederland.* Wageningen. Naaml. Venn. Drukkerij „Vada" 1908.

In het begin van 1908 is Dr. van Lonkhuyzen, na van de gereformeerde Kerk van Aarlanderveen, die hij als predikant diende, afscheid te hebben genomen, naar Argentinië vertrokken. Het doel van zijn gaan daarheen was: te voldoen aan het verzoek van eenige Nederlanders aldaar, o. a. óók gericht tot de „Deputaten der Gereformeerde Kerken voor de correspondentie met de Buitenlandsche Kerken", om een predikant of afgevaardigde te zenden, die de ongeordende toestanden op kerk- en schoolgebied zou regelen.

Het getal Nederlanders in Argentinië is betrekkelijk groot, het wordt geschat op *vijf* à *zes duitend*. Met name in Buenos Aires, de hoofdstad, is hun aantal vergroot door de emigratie van '91 vooral uit Zeeland en Groningen.

Te betreuren is het, dat geen volk van Germaanschen stam zich zoo weinig bekommert om zijn stamgenooten te Buenos Aires, als ons land tot nog toe deed. Denen en Noren hebben er zelfs een kerk. De Duitschers hebben er vele scholen en kerken met eigen leeraars, die zich tegenover onze kolonisten immer welwillend betoonden.

Na een halfjaar in Argentinië te hebben vertoefd, heeft Dr. v. Lonkhuyzen, toen hij in den vorigen zomer weer in het vaderland was teruggekeerd, o. a. op de generale Synode onzer kerken, van 18 Augustus tot 3 September te Amsterdam gehouden, van zijn arbeid aldaar gerapporteerd. Hij sprak daarbij als zijn meening uit, dat zijn taak, het ordenen en stichten van kerken en scholen, afgewerkt was, en dat voor een tweeden arbeid: het opbouwen, andere krachten noodig zijn.

Niettemin blijft Dr. v. Lonkhuyzen, zij het dan ook op andere wijze, de belangen van zijn stamgenooten in Argentinië behartigen. Onder meer blijkt dit uit zijn onlangs uitgegeven werk over Argentinië, waarop ik hier de aandacht vestig. Het doel wat de geachte schrijver zich met de uitgave van dit zijn boek heeft gesteld, is veel ruimer dan mededeelingen te doen omtrent zijn bemoeiingen met kerk en school gedurende zijn halfjaarlijksch verblijf in Argentinië. Zijn doel, zijn naaste doel toch is, gelijk hij zelf in zijn Voorwoord zegt, „op het *land* het oog te vestigen; op een land, dat ongetwijfeld een enorme toekomst heeft, en dat in vele opzichten ook de aandacht van het overvolle Nederland verdient."

Deze laatste uitdrukking is vrij doorzichtig. Maar, als ernstig man, overtuigd van de groote verantwoordelijkheid, die aan het opwekken van de gedachte aan emigratie naar Argentinië bij zijn landgenooten verbonden is, zegt Dr. v. Lonkhuyzen, „Ik lok niemand naar Argentinië. Ik deel licht en schaduw van dit land mede. Ieder, die gedrongen wordt het vaderland te verlaten, beslisse dus zelf en naar eigen overtuiging, of zijn weg naar Argentinië zal zijn."

En dat zegt en bedoelt de geachte schrijver niet alleen, maar het is hem ook metterdaad gelukt een aan dezen eisch beantwoordend werk te leveren.

Argentinië — een belangrijk land ook voor Nederlanders — is een boek van groote objectiviteit. v. Lonkhuyzen zelf zegt er van: „Het is geen reisbeschrijving in eigenlijken zin, geen verhaal allereerst van wat *mij* wedervoer, al ontbreekt van zelf het meer persoonlijke niet geheel".

Zoo is het.

Nergens bijna tracht de schrijver u zijn oogen op te zetten, u zijn visie te geven van de menschen en zaken in Argentinië, en dit schier geheel gemis aan subjectiviteit en dus ook aan artisticiteit, acht ik, in verband met het doel waartoe het geschreven is, een deugd van het boek.

Maar het naast liggend doel van dit werk, moet op zijn beurt middel worden, ook nog tot een ander doel.

„Afgezien nog van emigratie plannen, is een opkomend land als Argentinië om nog zoovele andere redenen de belangstelling waardig. Al was het alleen maar om zijn reeds nu zoo grooten handel. Om zich op dat gebied de kaas van het brood te laten eten, dát hebben onze vaders ons waarlijk niet geleerd. En toch, men staat in den vreemde verwonderd, dat zelfs vele van de producten van ons eigen land door vreemde handen gaan. Er zijn Hollandsche producten, die eerst naar Engeland of Duitschland gaan, daar met een etiket worden voorzien en zóó eerst de wereld ingaan".

Aldus in het Voorwoord.

En het is door deze woorden, dat wij *Argentinië als belangrijk land ook voor Nederlanders*, tevens leeren kennen als doelend op de belangen van den Nederlandschen *handel*.

Ook hierin nu is de schrijver uitnemend geslaagd.

Dit boek wil evenmin tot de fraaie, als tot de stichtelijke literatuur gerekend worden. Het hoort onder de nuttige literatuur; wat echter niet verhindert, dat het zeer aangenaam leest en dat de schrijver, op meer dan één plaats, zijn religieuze overtuiging en kerkelijk standpunt waar het pas geeft, onverholen uitspreekt. Achter dit boek zit groote, door studie verkregen zaakkennis. Aan persoonlijke waarneming voegde de schrijver toe nauwkeurige kennisneming van vrij breede litteratuur, o. a. ook van statistische gegevens.

De eerste zin van meer dan 30 regels, — een monstrum ook op het gebied van nuttige letteren, — schrikke niemand van de lezing af.

Na een Voorwoord wordt gehandeld van: de reis naar Argentinië; het land, zijn geographie, klimaat; planten- en dierenwereld; geschiedenis en regeering; stad en land, bevolking en leven; landbouw en vruchtencultuur; veeteelt; handel en verkeer; in- en uitvoer; iets over sociale toestanden; de Nederlandsche kolonie in Argentinië; kolonisatie.

Dr. v. Lonkhuyzen heeft zich ook door dit zijn boek verdienstelijk gemaakt voor Argentinië en voor Nederland.

Vereenigingsleven.

„EUDOKIA".

Een van de inrichtingen van liefdadigheid, uitgaande van het christelijk particulier initiatief, die zich eene ruime plaats hebben weten te veroveren in de harten van talloos velen in en buiten onzen kring, is zeker wel het gesticht van de Gereformeerde Kerk van Rotterdam „Eudokia", bestemd voor de opname van lijders zoowel aan chronische als aan acute ziekten.

Dezer dagen verscheen, later dan in andere jaren, het gewone jaarlijksche verslag, hetwelk gereede aanleiding geeft, van die uitnemende inrichting het een en ander mededeelen.

En dan mag wel begonnen worden met de mededeeling van „het gewichtigste feit, dat wellicht uit de geschiedenis van ons huis te boeken is", met de mededeeling namelijk, dat in het afgeloopen jaar heeft plaats gehad de overdracht der stichting door de Gereformeerde Kerk van Rotterdam aan een speciaal daartoe opgerichte vereeniging.

De kerkeraad meende, dat die overdracht, mits zonder geestelijke schade, voor de stichting gewenscht was, allereerst wel om de zeer eenvoudige principieele reden, dat de kerk niet de verplichting heeft, te staan voor den veelomvattenden arbeid, welke in een gesticht als „Eudokia" verricht wordt, en dat zij door den arbeid in sulk een inrichting met gemengde bevolking vaak gedwongen wordt tot het volgen eener gedragslijn, die in strijd is met het kerkelijk karakter der stichting. Als tweede reden noemt het verslag de omstandigheid, dat de steeds voortgaande uitbreiding van „Eudokia" de kerk, welke aan haar eigen lasten zonder meer reeds genoeg had, wikkelde in zoo velerlei beslommeringen, dat het gewenscht scheen, de verantwoordelijkheid daarvoor aan een zelfstandig college overtedragen.

De overdracht heeft intusschen niet plaats gehad zonder de waarborging in allen deele van het gereformeerd karakter van het gesticht en de finantieele waarborging, waarop al diegenen recht hadden, die geldelijk bij „Eudokia" betrokken waren.

Ondertusschen ging de eigenlijke arbeid ongestoord voort, in stilte, maar met zegen. Het werk breidt zich meer en meer uit. Vandaar, dat men reeds sedert lang op verruiming van de inrichting bedacht is, welke hoog noodig begint te worden.

Daartoe is echter veel geld vereischt, hetwelk er nog niet is. Maar de geldelijke aangelegenheden zijn niet de eenige, die zorg vereischen. Men leest toch in het verslag, dat er nog steeds behoefte blijft bestaan aan verpleegsters van waren christelijken zin en hartelijke toewijding en zoo mogelijk ook van eenige ontwikkeling. Die verzuchting wekt geen verwondering. Immers weet ieder, hoe in onze dagen, in welke er een algemeen streven is, boven zijn stand uittegaan, meer te schijnen dan men is, menige jonge vrouw het verpleegsterskleed, als kenteeken van zekere maatschappelijke positie, om de schouders hangt, zonder dat zij het echte verpleegstershart in den boezem draagt.

Hoe omvangrijk het terrein van den arbeid van „Eudokia" in den loop der jaren geworden is, moge blijken uit enkele cijfers, die we aan het verslag ontleenen. Vooraf echter zij aangehaald een niet onbelangrijke mededeeling uit het verslag der Chronische afdeeling, betreffende een ziekte van onzen tijd.

Onder de chronische patiënten, — zoo leest men —, waarvan als naar gewoonte de hulpbehoevenden door verlammingen en verstijvingen de hoofdgroep vormden, nevens een geregelde besetting der tuberculoseralen, viel in dit tijdperk vooral op een vrij groot aantal kankerlijd(st)ers, wier treurig lijden zooveel mogelijk verzacht werd, waar geen redelijke kans op beterschap meer bleek te bestaan.

Dit laatste is helaas maar al te vaak het geval. De kanker toch, van het Latijnsche „cancer", dat „kreeft" beteekent (in het Duitsch „krebs") mag wel zoo heeten naar de venijnigheid waarmee hij zijn prooi vasthoudt, terwijl hij als met vooruitstekende kreeftenscharen, reeds eerder en dieper zijn slachtoffer omkneld heeft, als men vermoedde.

Wordt de kwaal tijdig ontdekt, dan is, maar ten koste van vaak diepingrijpende operaties, vaak nog redding mogelijk, zooals menige gelukkig genezen patiënt(e) der acute afdeeling dankbaar mag roemen, maar vaak is de kwaal sluipend inwendig begonnen en reeds te ver voortgeslopen, of, uitwendig begonnen, niet bijtijds ernstig opgevat.

Het zijn die gevallen die wij herhaaldelijk op de chronische afdeeling ontmoeten en, waar de geneeskunde dan nog slechts verzachting van lijden kan aanbrengen, is hier voor de verpleging een oefenschool en proefsteen van wat opofferende liefde en medelijdend geduld nog voor lafenis kan brengen.

In de acute afdeeling werden, behalve 81 onbloedige reposities van beenbreuken enz., 14 kleinere operaties aan vingers en teenen, enz., 480 operaties verricht, met slechts 22 operatieve sterfgevallen. Op de polikliniek werd 4584 maal hulp verleend, waarvan 616 maal door middel van kleine operaties. Voorts werden 7 maal patienten aan huis geopereerd. In de Röntgenkamer werden 100 radiographische opnamen gedaan en 64 patienten met X-stralen therapeutisch behandeld.

De statistiek der verpleegden wijst uit, dat in de Chronische afdeeling op 1 Juli 1907 werden verpleegd: 13 mannelijke en 55 vrouwelijke patiënten, terwijl in den loop des jaars werden opgenomen: 28 mannelijke, 72 vrouwelijke patiënten en 2 kinderen, zoodat verpleegd werden 170 patiënten, wat de religie betreft in te deelen als volgt: 90 Nederduitsch-Hervormden, 64 Leden van Gereformeerde Kerken, 5 Lutherschen, 4 Roomsch Katholieken, 3 Remonstranten, 1 Israëliet, 1 Oud-Katholiek, 1 Lid der Waalsche Gemeente, 1 Lid der Doopsgezinde Gemeente.

Hiervan zijn overleden: 10 mannelijke en 31 vrouwelijke patiënten. Vertrokken geheel of gedeeltelijk hersteld: 13 mannelijke en 41 vrouwelijke patiënten en 1 kind, zoodat op 31 December 1908 nog in verpleging waren: 18 mannelijke en 55 vrouwelijke patiënten en 1 kind.

Het aantal verpleegdagen bedroeg 41926.

In de acute afdeeling waren op 1 Juli 1907 in verpleging 22 patiënten, zijnde: 11 mannen en 11 vrouwen, opgenomen werden: 393 mannen, 443 vrouwen en 81 kinderen, zoodat werden verpleegd: totaal 939 patiënten, met 23497 verpleegdagen.

Overleden zijn: 35 patiënten. Op 31 December 1908 waren nog 35 patiënten aanwezig.

De finantieele toestand van de vereeniging is van dien aard, dat het bestuur met de meeste vrijmoedigheid durft vragen, deel te nemen in de nieuwe leening, waarvan de obligatiën, groot ƒ 1000, ƒ 500, ƒ 100 en ƒ 50, bij den penningmeester verkrijgbaar zijn. Hoe eerder deze leening geplaatst is, hoe eerder met den zoo hoog noodigen uitbouw kan worden begonnen.

Van harte worden, ook met het oog daarop, de belangen van „Eudokia", hetwelk zoo omvangrijken arbeid der liefde verricht, opnieuw bij de lezers van *De Heraut* aanbevolen.

Officieele Berichten.

De kerkeraad der Geref. Kerk te Bolnes verzoekt kerkeraad en schoolbesturen, die een collectant voor een of ander doel uitzenden, òf eventueel bezoek aan onze gemeente, daarvan minstens eenigen tijd van te voren bericht te zenden, teneinde teleurstelling te voorkomen.

Namens den Kerkeraad:

A. van Drimmelen, *scriba.*

Slikkerveer, 15 Juni 1909.

Classis Amersfoort.

De kerkeraad der Geref. Kerk te Westbroek, voor ditmaal als roepende kerk aangewezen, bericht bij dezen aan de kerken in de classis Amersfoort, dat de e. v. vergadering dezer classis D.V. zal gehouden worden Dinsdag 13 Juli a.s. te Amersfoort. Aanvang der vergadering te 9 uur des voormiddags.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór Zaterdag 26 Juni e.k. bij den eerst ondergeteekende.

Namens den kerkeraad voornoemd:

Ds. E. J. Koppe, *praeses.*
A. Grootendorst, *scriba.*

Westbroek, 8 Juni 1909.

Kort verslag van de vergadering der Particuliere Synode van Zuid-Holland (Noordelijk gedeelte), gehouden te Gouda op Dinsdag 1 Juni 1909.

Art. 1. Ds. Langen opent namens de roepende classis Gouda de vergadering, laat zingen Psalm 89:3, leest Eph. 1 en gaat voor in gebed. Vervolgens spreekt Z.Eerw. een openingrede uit.

Art. 2. De geloofsbrieven worden onderzocht; die van de classes Gouda, Den Haag en Woerden zijn aanwezig en in orde; die van de classis Leiden ontbreken. Na toelichting wordt besloten den afgevaardigden broeders nochtans zitting te verleenen, terwijl de lastbrief bij het moderamen zal worden ingezonden. Van de classis Den Haag ontbreken de ouderlingen Chardon en De Wit, alsmede hun secundi; van de classis Leiden is in plaats van den primus-ouderling Van Leeuwen de secundus ouderling De Bruijn opgekomen. De samenstelling der Synode is thans als volgt: Classis Gouda: Dss. Dalhuysen, Van Dijk, Steinhorst, oud. Bremmer, Hooykaas, Rietveld; classis Den Haag: Dss. van Binsbergen, Van der Linden, De Moor, oud. Elshove; classis Leiden: Dss. Eerdmans, Impeta, Meyering, oudd. De Bruijn, Guldemond, Zandbergen; classis Woerden: Dss. Brouwer, Elshove, Gunst, oudd. Van Bemmel, Van Muiswinkel, Van Vliet.

Art. 3. Tot leden van het moderamen worden gekozen: Ds. van der Linden, praeses; Ds. Impeta, assessor; Dr. de Moor, 1e scriba; Ds. Elshove, 2e scriba. Nadat het moderamen heeft zitting genomen, dankt de praeses de kerk van Gouda voor de goede voorbereiding van deze vergadering.

Art. 4. Ds. Meijering rapporteert namens Deputaten voor art. 11 en 13 D. K. O. Rekening en verantwoording, alsmede begrooting voor 1908/9 worden na bespreking goedgekeurd en vastgesteld.

Art. 5. Rapport van Deputaten voor art. 49 D. K. O. is niet ter tafel; de praeses spreekt den wensch uit, dat Deputaten maatregelen zullen nemen, opdat dit verzuim niet meer plaats hebbe.

Art. 6. Ds. Eerdmans brengt verslag uit namens Deputaten voor de kas tot ondersteuning van minvermogende studenten. Rekening en verantwoording alsmede de voorstellen voor de besteding der gelden in het boekjaar 1908/9 worden goedgekeurd. Een nieuwe oproeping zal gedaan worden, omdat de stand der kas toelaat nog een alumnus aan te nemen. Aan een vroegeren alumnus, die zich niet tot den Dienst des Woords schijnt te begeven, zal namens de Synode een schrijven gericht worden.

Ds. Impeta sluit de morgenzitting met dankgebed.

Art. 7. De voorzitter laat zingen Psalm 25: 2 en heropent de vergadering.

De roepende kerk deelt mede, de boeken en bescheiden van den quaestor te hebben nagezien en in orde bevonden. Voor het nieuwe boekjaar wordt ƒ 450 toegestaan. De Synode zal er bij de classes op aandringen, dat deze hare bijdragen in de voor- en najaarsvergaderingen storten en overmaken aan den Quaestor, dien de praeses hartelijk dank zegt voor al de moeite door hem aan de administratie besteed.

Art. 8. Ds. Impeta rapporteert over het Provinciaal Weeshuis te Middelharnis. De praeses zegt bestuur en directeur van dit Weeshuis dank voor den door hen verrichten arbeid.

Art. 9. Als curator voor de Theologische school wordt in plaats van Ds. Rudolph gekozen Dr. De Moor; als secundus-curator in plaats van Dr. Wielinga Ds. Sap. De deputaten voor art. 11 en 13 D. K. O. worden herbenoemd.

Als deputaten voor art. 49 D. K. O. worden in de vacature-Doorn en Wielenga Ds. Van der Linden (primus) en Dr. Grosheide (secundus) gekozen; de andere broeders worden herbenoemd. Ook de quaestor br. Eigeman wordt herbenoemd; alsmede de deputaten voor het nazien der administratie van het weeshuis te Middelharnis.

Art. 10. Een verzoek van een rustend predikant wordt ingewilligd.

Art. 11. Roepende classis voor de volgende Part. Synode is de classis Leiden.

Art. 12. Het persverslag wordt gelezen en goedgekeurd. Aan het moderamen wordt opgedragen de notulen dezer Synode vast te stellen. De praeses spreekt een slotwoord; de assessor dankt hem voor zijne leiding en wenscht hem geluk met zijne benoeming tot ridder in de orde van Oranje-Nassau. De praeses betuigt zijne erkentelijkheid voor deze goede woorden en sluit daarna de vergadering met dankgebed.

Namens de Part. Synode van Z.-H. ten N.

J. van der Linden, *praeses.*
J. Impeta, *assessor.*
J. C. de Moor, *1e scriba.*
G. Elshove, *2e scriba.*

Kort verslag van de vergadering der classe Brielle, gehouden 12 Mei 1909.

1. De vergadering wordt op de gewone wijze geopend.

2. Op één na zijn al de Kerken vertegenwoordigd. Aan een tweetal diakenen wordt zitting en keurstem verleend.

3. De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

4. Uit de mededeelingen blijkt, dat de ontvangsten voor de Zending hooger zijn dan die door de Kerken der classe zijn toegezegd, wat reden tot danken geeft. Daar Deputaten in beginsel besloten hebben de Medische Zending op het terrein van de kerk van Rotterdam ter hand te nemen, zullen pogingen aangewend worden om de noodige gelden daarvoor bijeen te brengen.

5. Daar de gelden door de hulpbehoevende kerken bij de Provincie aangevraagd, niet ten volle zijn toegestaan, en die gelden niet kunnen worden gemist, noch door de classe kunnen worden vergoed, zal nogmaals worden aangedrongen dat ze worden toegestaan.

6. Het peremptoir examen van den Eerw. heer W. E. van Duin wordt met een gewenschten uitslag bekroond, daar hij met alle stemmen tot den dienst des Woords en der Sacramenten wordt toegelaten. Voor de Exegese werd behandeld Ps. 19, Micha 5 en 1 Petrus 1 en 2.

7. Door de commissie, benoemd tot onderzoek naar een betere regeling voor de uitvoering van art. XI en XIII, wordt daarvan rapport uitgebracht. Er wordt geconstateerd, dat een algemeene Prov. Kas door zóóveel bezwaren wordt gedrukt, dat daarvan niets komen kan, en het voorloopig bij het bestaande wel zal moeten blijven.

8. Op de vraag of een aangenomen kind, waarvan de ouders noch de tegenwoordige pleegouders leden onzer Kerk zijn, in onze kerk kan gedoopt worden, wordt ontkennend geantwoord. Er moet gewacht tot dit kind komt tot de openbaring des geloofs.

9. De afgevaardigden naar de Part. Synode worden benoemd.

10. In zake formuleering der vragen, voor te leggen aan den examinandus bij het praepar. examen, worden met geringe wijziging daarvoor aangenomen de vragen onlangs door de Classe Dordrecht daarvoor vastgesteld.

11. Met blijdschap wordt vernomen, dat D. V. op den 2en Pinksterdag de Christelijke school te den Bommel zal worden geopend.

12. Besloten wordt voortaan op elke vergadering der classe de vacatuurbeurten voor de volgende drie maanden te regelen.

13. Door veranderde reisgelegenheid zal de vergadering der classe voortaan te 10 in plaats van te 9 uur beginnen.

14. Na verrekening der gelden wordt de vergadering met dankzegging gesloten.

Op last der Cl. v.n.

A. Delfos, *Scriba.*

Hellevoetsluis, 14 Mei 1909.

Buitenland.

N.-Amerika. Invloed der revivals op de Kerken.

Wij lezen in De (Amerikaansche) *Wachter*:

„Bij velen heerscht de gedachte, dat door de revivals meer menschen tot de kerk worden gebracht, dan door de gewone en geregelde bediening des Woords. En het heeft er den schijn soms van. Een schrijver in *The Outlook* echter toont aan uit de statistieken, door hemzelven bijgehouden, dat het louter schijn is. Hij heeft een nauwkeurig onderzoek ingesteld aangaande de Moody revival in Boston en Massachusetts in het jaar 1877, en geeft dan eerst den toestand van zijn eigen kerkgenootschap, de Congregationalisten. Hij vergelijkt de tien jaren vóór 1877, en de tien jaren daarna, en rekent dan het jaar 1877, toen zoo'n groot aantal door de Moody revivals tot bekeering kwamen, tot het tweede tiental. In het jaar 1877 werden er in Boston drie maanden lang revivals meetings gehouden, en twee-en-tachtig Congregationalistische kerken in den Staat rapporteerden revivals. Gedurende de vijf jaren vóór 1877 werden in de Congregationalistische kerken van den Staat Massachusetts 16 421 op belijdenis des geloofs aangenomen. En in de volgende vijf jaren, waarin de groote revival inviel toen in één jaar het getal van bekeerlingen steeg tot 5,698, werden er op belijdenis des geloofs aangenomen 13664, dus 2,759 minder dan in de voorgaande vijf jaren. In de stad Boston gedurende de jaren 1877—1881 werden slechts 170 meer aangenomen dan in de voorgaande vijf jaren. En gedurende de tien jaren die volgden op de Moody revival, en het groote getal bekeerlingen van 1877 wordt hier bij gerekend, werden door de congregationalisten in den Staat 750 minder aangenomen dan in de tien jaren voor de groote revival."

Dit alles moge volkomen waar zijn; doch het is niet te ontkennen dat door den Réveil in het begin der negentiende eeuw de Kerken, niet het minst in Nederland, zeer gezegend zijn geweest. Zonder die beweging waren de kerken des Heeren in deze landen onder den invloed van het rationalisme aan de verwoesting prijsgegeven geweest.

Wel is opgemerkt geworden, dat de revivalbewegingen in diepte afnemen. Een arbeider in Gods Koninkrijk in Engeland die de revival van 1850 mede had doorleefd, merkte bij alle ingenomenheid met de revival in Wales een drietal jaar geleden, toch op, dat de beweging voor ruim een halve eeuw in Engeland, veel meer werkte op het schuldbewustzijn, dan wel in deze dagen geschiedde. En de groote Réveil na den val van Napoléon, had tot uitgangspunt den diepen val van den mensch. Dr. A. Pierson schreef in zijn „Oudere Tijdgenooten":

„Het Réveil wortelt in, ja staat en valt met een zeer diep besef van zonde en van de groote tragédie, waarin de zonde de geschiedenis van mensch en menschheid heeft veranderd." Daaruit is het volgens ons te verklaren, dat de Gereformeerde kerken in Nederland tot nieuw leven kwamen.

Gemengd Nieuws.

Doop van Prinses Juliana. Wij vonden de volgende beschrijving van den doop van Prinses Juliana in het Engelsche weekblad *The British Weekly*.

»Excelsior — een koninklijke zangvereeniging, begroette de Koningin en den Prins bij het binnentreden van de kerk; daarop verschenen de kerkelijke autoriteiten — afgevaardigden van den kerkeraad en van de kerkvoogdij — welke het Koninklijk Echtpaar voorgingen naar hunne plaats vóór den predikstoel. Alles is geregeld en ieder is in gespannen verwachting. De Koningin-Moeder en de Groot-Hertogin van Mecklenburg-Schwerin, met een groot gezelschap bloedverwanten, ontvingen de Ouders, die, nadat een Psalm gezongen was, aanstonds door den plaatsvervangenden hofprediker, Dr. Gerretsen, worden toegesproken. Hollandsche preeken zijn gewoonlijk lang, maar bij het bedienen van den doop zijn zij aanbevelenswaardig kort en ter zake. Een tien minuten waren voor den prediker voldoende om eene ernstige verklaring te geven van de bediening van het Sacrament, waarbij hij niet vergat de beteekenis er van voor het kind van den Souvercin van een Christelijk land met nadruk te laten uitkomen. Hij had juist zijn predikıng besloten, toen de Prinses de kerk werd ingedragen door de Grootmeesteres en den Oppercermoniemeester, die het aan de Koningin overhandigden.

Op dit oogenblik was de eenvoud en plechtigheid van de Nederlandsche liturgie zoo hoogst opmerkenswaardig. In verschillende opzichten verschilt zij van de Anglicaansche en Lutherschе formulieren, en zij stelt zoo in het bijzonder de moeder op den voorgrond. De dienstdoende predikant neemt het kind niet in zijne armen, ook neemt de vader het kind niet, gelijk dit in de Schotsche Presbyteriaansche kerk de gewoonte is, maar de moeder biedt het ten doop aan. In vereeniging met den Prins spreekt zij een hoorbaar »Ja« uit, op de drievoudige vraag, welke de predikant geheel in overeenstemming met de woorden van het Gereformeerde formulier stelde. Nadat het »Ja« is uitgesproken, bedient hij aan het kind den doop door het water te sprenkelen in den naam der Heilige Drieëenheid, terwijl de plechtigheid besloten wordt met de dankzegging in het formulier, een lofzang, en den apostolischen zegen.

De beloften zijn door de Koninklijke Ouders zelven afgelegd, en de verantwoordelijkheid voor de godsdienstige opvoeding en opleiding der Prinses rust ernstig op den vader en de moeder.«

De bekende schrijver Peter Rosegger, een Oostenrijker, die van huis uit Roomsch, de »los van Rome«-beweging heeft toegejuicht om de Roomsche kerk tot nieuwe krachtsinspanning te nopen, heeft zich tot de gegoede Duitschers gewend met het verzoek hem te helpen, de Duitsche school in Oostenrijk in stand te houden. Rosegger is zelf onderwijzer en betreurt het daarom te meer, dat de Duitsche school in Oostenrijk door de Slavische dreigt verdrongen te worden. Hij vroeg daarom dat 1000 gegoede Duitschers ieder 2000 kronen zouden offeren, om met de daardoor verkregen twee millioen de Duitsche scholen in Oostenrijk te steunen.

Aan de Universiteit van Rostock in Mecklenburg is eene Evangelisch Luthersche studenten vereeniging, Philadelphia, voor studenten in alle faculteiten opgericht. Het doel is: »Heranbildung bewusster Lutheraner.«

Winckel.

Voor Kinderen.

EEN TWEEDE DE RUYTER.

VII.

Onder de vijanden.

Zich lang op te houden met het maken van toebereidselen lag niet in Wessels aard. Toch, dat begreep hij best, moest er, alvorens iets kon worden uitgevoerd, onderzoek gedaan naar de sterkte van den vijand, zijn stellingen, de stemming die onder de Zweden heerschte, enz.

't Was een zonnige heldere morgen, die lichtte over de kalme wateren der zee. De Zweedsche vlootvoogd admiraal Sjöblad dacht aan geen gevaar. Hij lag in veilige haven en daarbij gedekt door de kanonnen van het sterke Karlsteen. De Denen mochten gerust voor de haven kruisen, ze kwamen er toch niet in! Welgemoed wandelde de bevelhebber zijn schip op en neder.

Aan den ingang der haven vertoont zich een visschersjol. Daarin zit een jong, krachtig man, die met forschen arm de roeiriemen beweegt, terwijl hij vroolijk een deuntje fluit. Ongehinderd komt hij de haven binnen. In zijn jol staat een mand met prachtige visch.

De jol glijdt voort tot zij bij het Zweedsche wachtschip is.

„Versche visch koopen?" roept de jolleman in goed Zweedsch, dat wel geschikt is om bij de Zweden, zoo ze hem wantrouwen mochten, alle achterdocht weg te nemen.

„Hoeveel kosten ze?" roept een stem van het wachtschip. „Als je niet te duur bent, kunnen we wat gebruiken."

„Een riksdaler (ƒ 2 80) moet ik hebben," roept de visscher weerom.

„Een riksdaler!" zegt verbaasd de Zweed. „Scheelt het je in 't hoofd? Dan moet je dommer menschen voor hebben. Maak dat je van bakboord komt, er is niets te verdienen."

„Ook goed," klinkt heel kalmpjes het antwoord, en vroolijk fluitend roeit de visscher weer verder.

Spoedig is hij nu bij de eigenlijke vloot der Zweden. Hij gaat van schip tot schip en biedt overal zijn waar te koop. Maar het geeft niet veel. Hoe hij zijn visch ook mag roemen, de prijs is veel te hoog. De een zendt hem lachend, de ander met scheldwoorden weg.

De man in de jol bleef onder alles doodbedaard. Slechts gingen zijn oogen met scherpen blik de schepen langs, als wilde hij tellen hoeveel stukken geschut elk vaartuig voerde.